

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

De Iustitia Et Iure ceterisq[ue] Virtutibus Cardinalibus

Lessius, Leonardus

Antverpiæ, 1632

6 Vtrum promissio vel donatio interna obliget ante acceptationem, & quomodo acceptanda dum fit absentem.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72459](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72459)

Pacta, qua contra leges constitutionesque, vel contra bonos mores sunt, nullam vim habere, indubitati In- ris est. Idem colligitur ex L. Stipulatio hoc mo- do. 61. 7. de verb. oblig. Contra leges ea dicuntur fieri, in quibus promittitur aliquid quod leges prohibent, vt homicidium, furtum. Contra bonos mores sunt, per qua datur occasio iniquè agendi, vt in exemplis in. 23. vel impediuntur illi mores, quos expedit esse in Rep. bene instituta. vide Sil- uest. v. Pactum, n. 8. & 11. & Molinam disp. 27 1.

25 Iuramento confirmata sunt valida. Aduerte tamen, etsi promissiones & pacta quæ dicuntur esse contra bonos mores, sunt per se irri- ta, tamen si accesserit iuramentum, esse seruanda: vt docet Siluest. v. Pactum, n. 11. Omne enim iu- ramentum seruandum est, nisi sit de re illicita, vel contra leges, vel alia ratione contra bonum publi- cum, vt supra cap. 17. dub. 7. n. 54. ostensum est.

Nec obstat, quod hæc pacta dicantur esse con- tra bonos mores, iuramentum autem contra bo- nos mores præstitum non sit obligatorium, vt ha- betur c. Non est obligat. 58. de regulis Iuris, in 6. quia vt Siluester ait, non sunt contra bonos mores naturales, (de quibus intelligenda est ista regula) sed civiles; id est, non sunt contra virtutem, ita vt res promissa sit peccatum, sed possunt incommo- dare moribus, quos expedit esse in Republica. Hoc modo pactum, quod filia, dum nuptui tra- ditur, cum patre init, vt dote contenta, nullum ad bona paterna regressum habeat, est contra bonos mores, & irritum iure civili; tamen iuramento confirmatur, vt constat cap. Quamuis pactum. de pactis, in 6. & promissio vsurarum est contra bo- nos mores; quia occasione præbet exigendi vsu- ras; tamen impleri debet, si iuramentum accedat.

27 cap. Debitorum. de iureiurando. Potest tamen in huiusmodi pactis peti dispensatio iuramenti ab Episcopo, si in illis aliqua iniuria intercessit, & tunc promissionem non seruari. vt supra cap. 17. dubit. 7. dictum est.

DVBITATIO V.

Vtrum promissio vel donatio interna obli- get nos homini.

28 Non obli- gat nos ho- mini. R Espondeo & Dico Primò, Etsi promissio vel donatio purè interna, facta Deo, obliget nos Deo cordium inspector, non tamen facta homini, obligat homini. est communis sententia DD.

29 Sed difficultas est, Vtrum id proueniat ex solo iure positiuo, an ex iure naturali. Quidam putant id prouenire ex solo iure positiuo. consistendo enim intra limites Iuris naturalis, talem actum in- ducere veram obligationem. Ita Ledesma in 4. p. 2. q. 18. a. 1. dub. 13. & inclinatur Sotus lib. 7. q. 1. art. 2. Molina disp. 266. Probari potest Primò, Quia promissio interna addit aliquid supra nu- dum propositum, ergo magis obligat. Secundò, Actu interno, quo quis non vult amplius rem ha- bere in bonis suis, potest amitti possessio & domi- nium: ergo etiam causari obligatio erga alterum. Tertio, Tota vis obligandi promissionis & dona- tionis est à voluntate interna: ergo hæc sufficiens est ad obligandum. confirmatur, quia expressio ex- terior non est necessaria, nisi vt possit cognosci & acceptari ab altero: atqui hæc acceptatio iure nat- uræ non est necessaria. Hęc sententia est probabilis.

Est proba- bilis.

Dico Secundò, Probabilius tamen videtur promissionem donationemque internam iure nat- uræ esse insufficientem & inuolidam ad obligan- dum. colligitur ex D. Thoma q. 88. art. 1. vbi di- cit, promissionem vnus hominis non posse alteri fieri nisi per signa externa, Deo autem posse fie- ri per internam cogitationem. Idem tenent pas- sim Thomistæ. ratio est; quia promissio & dona- tio sunt signa quædam practica, efficientia id- ipsum quod significant. qui enim dicit, Promit- to tibi, Do tibi, non solum significat internam cogitationem & affectum dandi, sed etiam ip- sum actum donationis & promissionis, qui in hisce verbis sub tali intentione prolatis, forma- liter consistit; & effectum eius, scilicet obliga- tionem, quæ nascitur in promittente, & ius, quod nascitur in promissario. Quare cum actus interni non sint idonea signa ad alteri significan- dum, non sunt etiam instrumenta ad se alteri obligandum: nam hæc aptitudo fundatur in si- gnificatione ad alterum. Si tamen alter posset cognoscere internas cogitationes, sicut possunt Angeli, quando ad eos diriguntur; tunc per actum internum optimè posset donatio & promissio fie- ri. Accedit, quod talis promissio non sit acceptata; quod tamen necessarium est ad obligationem, vt statim dicetur. sub hac enim tacita conditione fie- ri censetur.

30 Promissio interna iure natura videtur inuolida ad obligandum se ho- mini.

31

32

Ad argu- menta.

Ad primum Respondeo, Interna promissio ad- dit supra propositum aliquam inchoationem pro- missionis, quæ tamen adhuc est insufficientis ad causandam obligationem.

Ad secundum, Etsi possessio & dominium pos- sint amitti actu interno, vt cum res habetur pro derelicto; non tamen transferri in alterum: ad hoc enim plura requiruntur. facilius enim est ali- quid desinere, quam incipere esse, aut in altero produci. vnde nec ius alteri dari per internam promissionem potest.

Ad tertium, Etsi tota vis obligandi sit à volun- tate, tamen voluntas non potest eam immediatè in homine causare absque actu externo, tamquam instrumento; alioquin hæc ipso quo interius vellem, alter haberet ius in omnia bona mea, nec possem ea alteri dare vel retinere. hinc fit, vt etiam iurisdictioni sine actu externo dari nequeat, vt communiter Theologi docent. Ad confirma- tionem. Non tantum idèd requiruntur externa signa, vt alteri significetur voluntas donandi, sed etiam vt ipsa donatio & promissio per illa fiat, vt dictum est.

33

DVBITATIO VI.

Vtrum promissio vel donatio externa obli- get ante acceptationem, & quomodo acceptanda dum sit absenti.

34 R Espondeo & Dico Primò, Promissionem ante acceptationem ordinariè nullam parere obligationem naturalem aut civilem. est commu- nis sententia Doctorum, teste Gomezio to. 2. c. 9. n. 1. & seqq. & patet L. 1. 7. de pollicitationibus. Idem dicendum de donatione, vt ex communi sententia Doctorum docet idem Gomez. tom. 2. cap. 4. n. 3. & colligitur apertè ex L. Absenti. 1. o. cap. 4. n. 3. & colligitur apertè ex L. Absenti. 1. o. cap. 4. n. 3.

T 2

7. de

Potest reuocari.

7. de donat. & L. Nec ambi. 6. C. eodem. Vnde sequitur, ante acceptationem semper reuocari posse: quod tum ex prædictis Iuribus, tum ex aliis clarè deducitur, vt L. Multum interest. 6. C. Si quis alteri, vel sibi. & L. Si pater. 4. 7. de manumissis vindictâ.

Idem in omnibus aliis contractibus locum habet. L. Contractus. 16. C. de fide Instrumentorum. & alibi. Ratio est, quia obligatio non nascitur nisi mutuo duorum consensu. L. 1. 7. de pactis. quare priusquam alterius consensus accedat, prior potest pœnitere, & suam oblationem reuocare.

35
An valeat mortuo donatario.

Ex his patet Primò, Mortuo donatario ante acceptationem, inualidam esse donationem: quia amplius acceptari nequit.

Dices, Poterit acceptari ab heredibus.

Resp. Ex rigore Iuris non posse; quia ad illos directâ non fuit. videtur tamen posse ex quadam æquitate, quia heredes personam defuncti repræsentant: & præsumendum est, eam esse mentem donatoris, vt si defunctus beneficio eius frui non possit, heredibus illius prodesset; nisi de contrario constet. quod intellige, si illi heredes sint liberi: secus si extranei.

An mortuo nuntio.

Secundò, Quando donatio defertur per nuntium, si contingat illum mori ante insinuationem vel traditionem, censetur tacite reuocata: quia per mortem mandatarij soluitur mandatum. L. 57. Mandatum. 7. mandati. vnde consensus donatoris, qui illi commissus & per illum deferendus erat ad donatarium, quasi euanescit: quo fit vt duorum consensus non possint concurrere.

Hoc tamen intellige, si nuntio commissum erat vt verbis & traditione reali rem perageret: secus si solum litteras deferendas habuit. hæ enim si ad manus donatarij peruenerint, sufficiunt ad donationem insinuandam vel deferendam. vnde ipse vicissim per litteras poterit eam acceptare.

36
Quædam pollicitationes obligant.

Dixi ordinariè, quia à Doctoribus excipiuntur quædam pollicitationes, quæ obligant ante acceptationem; nempe quæ fiunt ciuitati, vel Vniuersitati, vel Ecclesiæ, vel hospitali. In Iure tamen non inuenitur expressè, nisi de promissione facta ciuitati ad instaurandas ruinas, vel ob honorem ab ea receptum aut recipiendum, vel ad opus aliquod faciendum, si hoc opus iam sit inchoatum: de quibus 7. de pollicitationibus, per totum. Verùm Doctores id extendunt ad promissiones iam dictas: quia promissiones & donationes ad pias causas, videntur æquari donationibus & promissionibus factis ciuitatibus, si priuilegia spectemus. vt patet L. Illud. 19. & L. Vt inter 23. C. de sacrosanctis Ecclesiis.

37
An Iure natura requiratur acceptatio.

Conat sententia non requiritur.

Sed difficultas est, vnde proueniat quòd ex promissione & donatione, ante acceptationem non oriatur obligatio. Quidam putant id prouenire ex solius Iuris positiui dispositione; nam consistendo intra limites Iuris naturalis, sufficere consentum ad obligationem. Ita Couarruias in caput Quamuis pactum. p. 2. §. 2. num. vlt. Molina disp. 263. Probatur Primò, Quia ex pollicitatione facta ciuitati oritur obligatio: ergo hæc actus natura sua ad hoc est sufficiens. consequentia patet; quia Ius civile non tribuit contractibus maiorem vim quam natura sua habeant; quamuis interdum ob bonum commune illis vim, quam per se habent, adimat. Secundò, Quia in gratuitis promissionibus acceptatis, obligatio non oritur

ex acceptatione, sed ex gratuita promissione, quæ non expectat obligationem reciprocâ.

Hæc sententia est probabilis; & ex ea sequitur, 38 promissiones & donationes ad pias causas esse validas ante omnem acceptationem. quod tenet Felinus in cap. 1. de pactis, n. 7. citatque pro se Bartolum, Baldum, Panorm. & alios. ratio est; quia Iure naturali sunt validæ, & Iure ciuili non sunt redditæ inualidæ: nam leges ciuiles, quæ irritas reddunt tales promissiones & donationes, non habent vim in piis causis, eò quòd Iure Canonico (ad quod ea res pertinet) non inueniantur approbatæ. Sed contraria sententia videtur esse communior Doctorum, vnde

Dico Secundò, Verius videri, quòd promissio & donatio non habeant vim obligandi ante acceptationem, id prouenire non tantum ex Iure ciuili, sed etiam ex Iure naturali, vel Iure gentium. vnde vt habeant vim absolutè obligandi, Iure gentium requiri acceptationem. Probatur Primò, Quia in contractibus onerosis ante acceptationem licitum est vbique gentium pœnitere & reuocare suam oblationem; vt patet in contractu emptionis, sponsalium, matrimonij, & aliis: nec opus est expectare donec alter acceptet vel reiciat: ergo idem licitum erit in promissionibus & donationibus gratuitis, nisi lex positiua adimat hanc potestatem. Secundò, Sicut promissio vel oblatio onerosa, qua quis se obligat, habet tacitam conditionem, nempe, Si alter vicissim se velit obligare; ita etiam promissio & donatio habent tacitam conditionem, Si acceptentur: nam vt L. Qui absenti. 38. 7. de acquirenda vel amitt. possess. dicitur, Qui promittit vel donat, non videtur animum se obligandi habere, donec alter acceptet, ergo sicuti ibi conditione nondum impleta, potest reuocare oblationem; ita & hæc. Tertio, Quia ex contraria sententia sequitur, eum, qui apud se, nemine audiente, diceret, Promitto vel do Ioanni 100. teneri manifestare hanc suam donationem Ioanni an velit acceptare, nec posse pœnitere. quod tamen videtur durum, & credibile nulloquam gentium vsitatum.

Ad primam rationem Respondeo, Ius ciuile non efficere vt pollicitatio facta ciuitati vim habeat absolutam ante acceptationem; (nihil enim tale colligi potest ex vlla lege toto titulo de pollicitationibus) sed ne possit reuocari pro libito, sicut ex natura rei possit: vt patet ex L. 3. eodem tit. vnde fit, vt talis promissio semper possit acceptari, & promissum peti: quæ petitio videtur necessaria vt tenearis soluere, vt iisdem legibus indicatur. Nec tenetur promissor eam ciuitati insinuare: nulla enim lex id præcipit. Idem dicendum videtur de pollicitationibus ad causas pias: nisi ex intentione promittentis vim habeant voti: nam tunc sponte solui debent. Itaque ex pollicitatione omni, nascitur quædam obligatio veluti conditionata & suspensa, donec acceptetur, vel reuocetur; quam reuocationem Ius positiuum potest impedire. vnde tunc Ius ciuile non tribuit propriè pollicitationi vim, quam Iure naturali vel gentium non habet, sed impedit ne possit reuocari.

Ad secundam, Obligatio non oritur ex acceptatione tamquam ex cauta directâ, sed tamquam ex conditione sine qua non. sicut enim ignis est sufficiens causa calefactionis aquæ, tamen non potest ex eo nasci calefactio, nisi aqua debito modo appli-

applicetur; ita promissio est sufficiens causa obligationis, & iuris in altero, si alter eam acceptet: quæ acceptatio est veluti conditio necessaria, vt promissio vim exerat, iusque tribuat.

42. Altera pars. De modo acceptandi, quando facta absenti. Debet insinuari per nuntium vel epistolam.

Quod ad alteram partem huius dubitationis, quæ est de modo acceptandi, seu quid requiratur, vt donatio facta absenti, valide possit acceptari, attinet; dicendum est, Primò requiri, vt donator absenti per epistolam, vel nuntium, cui id commiserit, eam deferat, vel insinuet. id enim necessarium est, vt duorum voluntates in vnam concurrant; vt colligitur L. Absenti. 10. 7. de donationib. & L. 1. 7. de contrahenda emptione. Vnde si alius quispiam præcurrrens, cui id mandatum non fuit, donationem illi insinuet, non sufficit vt valide acceptari possit; quæ est communis sententia DD. vt refert Clarus lib. 4. §. Donatio. q. 12. & colligitur ex Glossâ in L. Nec ambigi. 6. C. de donationibus. Ratio est; quia cum promissor non intendat per hunc hominem, suum consensum & obligationem in alterum dirigere, non potest alter acceptando, aliquid iuris acquirere. nam cui nihil valide offertur, nihil etiam potest valide acceptare. Cum autem ipse nuntium mittit, tunc in verbis nuntij suum consensum & obligationem ponit, vt per eum ad absentem deferatur: & sic dum absens coram nuntio acceptat, duorum consensus concurrunt; quod ad rationem pacti est necessarium, vt dictum est dubit. 1. cap. 17.

43. Debet acceptari coram nuntio, si per nuntium offeratur.

Secundò, Si donatio per nuntium deferenda vel facienda est absenti; requiritur vt hic eam coram nuntio acceptet: nec sufficit eam acceptare coram aliis; vt ex multis Auctoribus ostendit Sancius lib. 1. de Matrimonio, disp. 7. n. 35. Ratio est; quia alioquin duorum consensus non concurrunt, nec vicissim innotescent. Quam ob rem acceptatio debet exprimi illi qui eam offert, id est, ipsi promittenti, vel eius nuntio, qui eius locum supplet. Hoc ipso enim, quo aliquis destinatur ad absentem, vt offerat ei promissionem alterius, constituitur etiam ad recipiendam eius acceptationem; vel, si promissio sit onerosa, eius re-promissionem.

Vnde sequitur, Non videri veram sententiam Siluestri v. Matrimonium. 5. qu. 12. & quorundam aliorum, qui docent, quando matrimonium contrahitur per nuntium vel litteras, sufficere vt absens exprimat consensum suum aliis. debet enim consensus absentis exprimi illi qui eum petit, & qui sub conditione illius sibi rependendi, in alterum consentit; nisi constet, aliam esse promittentis mentem. Quod addo; quia non est de essentia contractus, vt consensus absentis, cum quo contrahis, tibi innouerit. Si enim mens tua est, vt statim contractus valeat posito alterius consensu, etiam antequam tibi innotescat, statim valebit. hoc tamen non præsumitur, nisi clarè sit expressum.

Si offeratur per litteras.

Si verò per litteras promissionem tuam absenti obtuleris; vt acceptatio eius sit valida, ita vt retrocedere nequeas, requirit, vt ea tibi vicissim per litteras, vel per nuntium ad te missum, innotescat. Ita Sancius supra. Probatur Primò, Quia requiritur acceptatio exterius expressa, ita vt promissor eam possit intelligere. Deinde, quia alioquin non concurrunt consensus duorum in vnum. Denique, quia antequam tibi innotescat consensus alterius, potest ille suum consensum reuocare: ergo & tu

potes tuum. quod maximè locum habet in promissionibus respectiuis, quæ requirunt re-promissionem. hæ enim omnes hanc tacitam conditionem habent, Si is cui promittis, vicissim re-promittat, seseque obliget: quod fit signo externo ad promissorem directo. In gratuitis tamen promissionibus vel donationibus, non puto necessarium vt litteræ acceptationis vel nuntius ad donatorem peruenerint: quia non tanti interest eum, qui gratis donat, scire suam donationem acceptari, quam eum, qui sub onere aliquid offert, & re-promissionem expectat, nosse, alterum re-promittere. cuius signum est, quod donator non sit multum de eo cognoscendo sollicitus. Secus verò in eo, qui contractum onerosum init. Denique qui gratis donat, non videtur beneficium suum ad hoc velle restringere, vt non habeat vim, nisi litteras de acceptatione acciperit: sed potius cupit illud, simulatque debito modo acceptatum fuerit, efficax esse.

Tertiò, Requiritur vt non reuocet donationem ante acceptationem. si enim reuocet, & nuntio, quem misisti, id innotescat; non potest quidquam efficere. L. Si verò. 12. §. Si mandauero. 7. Mandati. quia extinctum est mandatum, vt ibidem dicitur; ac proinde omnis potestas insinuandi, vel tradendi, ei adempta. Si autem non innotescat ante executionem, tunc distinguendum est: vel enim ille se habet solum instar nuntij, referentis alterius donationem, aut rem tradentis; vel habet mandatum faciendi donationem. Si priore modo se habeat; facta reuocatione, nihil fit: quia deest omnino consensus ex parte donantis. ille enim nuntius solum habet officium nuntiandi vel tradendi; non autem tribuendi aliquid iuris. Si secundo modo, valent eius acta, non quidem ad transfrendum dominium; sed ad tribuendum donatario ius ad rem, & donatori iniiciendam obligationem ad consensum. Colligitur L. Si mandatum. 15. & L. 26. Inter causas. 7. Mandati. Teneatur enim mandator ratum habere, quod ex vi mandati, bona fide, eius nomine gestum est. Vide Gomezium tom. 2. cap. 4. num. 3.

44. Si reuocet consensum, missum nuntio.

Petes, Vtrum post mortem donatoris possit donatio valide acceptari?

An post mortem donatoris possit acceptari.

Resp. Primò, Quando ipsa donatio ante mortem facta est ex parte donatoris, & missa epistola vel nuntius, qui illam absenti insinuet, vel rem tradat; si contingat donatorem moriente insinuationem, verius est illam nihilominus valide acceptari posse. Ita docet Sancius lib. 1. de Matrimonio, disp. 6. n. 5. & Molina Iureconsultus lib. 4. de primogen. cap. 2. num. 77. Ratio est; quia donatio illa, ex parte donantis fuit valida, etsi reuocabilis; vt expressè habetur L. Nec ambigi. 6. C. de donat. & manet virtute impressa litteris vel nuntio, vt ad donatarium transeat. Vnde perseuerat post mortem; ac proinde potest tunc acceptari. Confirmatur Primò, Quia donatio mortuo donatore non potest reuocari per heredem, etiam si nondum sit acceptata, vt passim docent DD. Couarr. lib. 3. variat. c. 14. n. 17. Iulius Clarus §. Donatio. qu. 13. in fine, & alij. quod est signum, illam posse valide acceptari post mortem. quorum enim adempta heredi potestas reuocandi; si non potest acceptari? Confirmatur Secundò, Quia donatio est gratia quadam: quando autem gratia facta est ex parte concedentis; potestas executoris non exspirat morte concedentis, vt expressè dicitur

cap. Si super gratiam. 9. de offic. delegati, in 6. Contraria tamen sententia est plurimorum Doctorum, ut ostendit Sancius: quorum fundamentum est quia mandatum morte mandantis soluitur. Verum hic non est propriè mandatum donandi, sed donatio ipsa, ut dictum est. Itaque illa ratio ad alium casum pertinet. Vnde

46 *Si solum sit mandata, non potest.* Dico Secundo, Quando donatio ante mortem donatoris non est facta ex parte ipsius, sed solum mandata fieri; ut si misit rem per nuntium vel procuratorem, cum mandato ut suo nomine det absentem: tunc si ante quam ille munere suo fungatur, contingat donatorem mori, non potest donatio validè acceptari. Vnde res illa restituenda est heredibus donatoris. Ratio est; quia ante mortem donatio facta non fuit, sed solum datum fuit mandatum donandi. mandatum autem morte mandantis expirat, ut habetur d. L. 26. Inter causas. 7. Mandati. vnde procurator ille non potest donationem nomine sui mandantis facere; & si fecerit, erit nullius momenti: ac proinde etiam acceptatio. Hoc tamen intelligendum est, nisi mandatum fuerit in fauorem pia causa; quia istud morte mandantis non expirat, ut notat Molina ex Couarruua lib. 1. variat. cap. 14. num. 16: vnde etiam post mortem est exequendum. cuius ratio est; quia quilibet presumitur ita tacite voluisse in vita, cum opera pietatis tunc maximè homini sint necessaria. Confirmatur ex L. Si pater. 4. 7. de manu. vind. vbi mandatum de manumittendo seruo non expirat morte mandantis, fauore libertatis: ergo multò magis idem dicendum fauore pia causa, & salutis animæ.

Mandatum in fauorem pia causa.

Hinc sequitur, Si culpa nuntij donatio non fuerit tempestiue ante mortem donantis facta, ipsum teneri ad duplicem restitutionem: nam heredibus defuncti tenetur ratione rei, quæ tunc illorum est; donatario ratione damni, quod eius culpa contraxit, ut rectè notauit Molina disp. 263. posito enim tali mandato, tenebatur nuntius lege iustitiæ adhibere diligentiam, & mandatum ex mente mandantis in commodum donatarij implere.

Aduerte tamen, quosdam sentire, mandatum donandi non expirare morte donatoris, eò quod sit gratia quædam. ita Emanuel Sà v. Donatio. num. 21. & v. Mandatum, num. 2. quæ sententia est probabilis: & iuxta illam non tenebitur nuntius ille heredibus, sed soli donatario.

DUBITATIO VII.

Qui possint promissionem vel donationem absentem factam acceptare: siue, ut Iurisperiti loquuntur, Qui possint pro absente stipulari.

Respondeo, Primò id potest omnis qui ab altero generalem vel specialem habet commissionem.

47 Secundo, Is qui est sub alterius potestate, ita ut nō sit sui iuris. ut filius familias pro patre, seruus pro domino, Religiosus pro Prælato. Ratio est, quia censetur vna persona. non tamen famulus mercenarius pro suo domino, aut subditus pro Principe, quia sunt sui iuris. vnde Instit. de inutilibus stipulationibus. §. Si quis alij, dicitur, *Si quis alij, quam*

ei cuius iuri subiectus sit, stipuletur, nihil agit.

Tertio, Qui aliorum curam gerunt, ut tutor pro pupillo, curator pro furioso. Item Princeps pro subdito: quia cum hic alteri possit facultatem facere stipulandi pro altero, multò magis ipse eam habet. Item Notarius publicus, præsertim si de eo conficiat Instrumentum. de quo vide Couarruuiam lib. 1. variat. cap. 14. num. 11. & deinceps. Hoc tamen de Notario solum in Iudicio locum habere, multis testimoniis ostendit noster Sancius lib. 1. disp. 7. num. 11.

Quarto, Is, qui ex donatione vel promissione facta absentem, commodum reportat, vel onere aliquo liberatur, ut patet §. Sed & si quis. Institut. de inutilibus stipulationibus: ut creditor pro debitore, socius pro socio, vxor pro marito: vel si pœna sit adiecta in fauorem præsentis, de quo vide Couarr. in cap. Quamuis pactum. p. 2. §. 4. num. 5.

48 Quinto, Quis priuatus potest stipulari & acquirere Ecclesiæ, pijsve causis, iuxta Glossam communiter receptam in cap. Quoties cordis. 1. q. 7. de quo Couarruuias supra. n. 14. Ad hos reduci possunt omnes, quos refert Glossa in §. Si quis alij. Institut. supra. Præter hos autem nemo potest iure communi validè pro absente stipulari seu acceptare promissionem in fauorem absentis factam, ita ut inde nascatur aliqua stricta obligatio. Ratio est; tum quia Iura restant tali stipulationi eamque irritam reddunt, ut patet d. §. Si quis alij. & L. 126. Si ita stipulatus. §. Chrylogonus. 7. de verb. oblig. Tum quia promissio facta alicui, cuius nihil interest eam impleri, censetur solum verbis facta illi; re ipsa autem solum facta est tertio, in quem est exequenda. Nihilominus secundum communem vsum hominum, amicus pro amico ita stipulari solet, ut aliquam leuicam obligationem pariat. Si tamen hæc iuramento confirmetur, non solum in foro conscientia obligat, sed etiam in foro ciuili tribuit actionem, ut patet ex dictis dubit. 4. Secus verò quando stipulatio nihil valet: quia iuramentum secundum naturam actus, in quem cadit, accipiendum est. atqui actus habet tacitam conditionem, puta si validè acceptetur: ergo donec validè acceptatus fuerit, potest reuocari, etiam si iuramentum intercesserit. vide supra cap. 17. dubit. 7. num. 52. Circa prædicta.

49 Notandum Primò, Ut is qui præsens est, possit pro absente stipulari, (id est, promissionem in absentis commodum petere, & validè acceptare) requiri ut verba obligationis dirigantur expressè ad præsentem vel implicitè ad præsentem. v. g. promitto tibi me daturum Petro 100. &c. Si enim dirigantur ad absentem, is qui præsens est non potest promissionem acceptare, quia illi non fit. Ita docet Couarruuias ex communi sententia Doctorum, in cap. Quamuis pactum. p. 2. §. 4. n. 13. vnde si dicat, Promitto Petro absentem 100. nemo potest validè acceptare talem promissionem nomine Petri. Ratio est, quia ut fiat pactum, necessarius est consensus reciprocus duorum in idem, ut patet ex pacti definitione dub. 1. hic autem non est consensus reciprocus, quia non adest consensus eius, in quem tuus consensus & verba tuæ promissionis diriguntur. Itaque talis promissio semper potest reuocari, quamdiu ab eo, qui absens est, acceptata non fuerit.

Dixi, *Expressè vel implicitè*, quia dupliciter verba